

E.M.C.D.D.A.

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction

uutistiedote

EU:n Lissabonissa sijaitsevalta huumevirastolta

N:o 12/99 – 22. marraskuuta 1999

TÄRKEÄÄ: EI JULKAISTA ENNEN MAANANTAITA 22.11. KLO12 (CET)

1999 Vuosiraportti EU:n huumeongelmasta

'EU:SSA 3–5 MILJOONAA ON EHKÄ KOKEILLUT HEROIINIA'

Yli 40 miljoonaa on saattanut kokeilla kannabista

Heroini liittyy suurimpaan osaan huumeiden ongelmakäyttöä **EU:ssa** – ja kolmesta viiteen miljoonaa henkeä **EU:ssa** on saattanut kokeilla sitä ainakin kerran. Näin sanoo Lissabonissa sijaitseva EU:n huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus **EMCDDA** neljännessä vuosiraportissaan *Euroopan unionin huumeongelmasta*.

Kannabis on kuitenkin yhä käytetyin laiton huumausaine kaikissa **EU**-maissa. Hiljattain tehtyjen tutkimusten perusteella näyttää siltä, että yli 40 miljoonaa henkeä koko **EU:ssa** on kokeillut sitä – keskimäärin yksi viidestä 15-16-vuotiaasta ja ainakin yksi neljästä 15-34-vuotiaasta.

Heroiniongelma leviää uusille alueille

Uusi raportti paljastaa, että huumeiden – pääasiassa heroinin – ongelmakäytön levinneisyys 'näyttää pysyneen vakaana useimmissa **EU:n** jäsenvaltioissa. Uusia tapauksia tulee jatkuvasti lisää, mutta ongelmakäytön laajuutta tasapainottavat käytön lopettaminen ja kuolemantapaukset'. **EU:n** huumeiden ongelmakäyttäjien kokonaismäärän arvioidaan olevan 1–1,5 miljoonaa noin 375 miljoonan väestöstä. Tämä luku on korkeampi kuin aikaisemmissa **EMCDDA:n** vuosiraporteissa esitetyt, koska useammista jäsenvaltioista on nyt saatu uusia tai tarkempia arvioita. Ongelmakäyttäjät ovat enimmäkseen miehiä, ja hoitoon tulevien keski-ikä on 24-30 vuotta maasta riippuen.

Vaikka heroinin käyttö liittyy usein sosiaaliseen syrjäytymiseen kaupungeissa, seurantakeskuksen mukaan tätä yhteyttä ei pitäisi yksinkertaistaa liikaa. 'Heroinin käyttö on yleisempää suurkaupungeissa, mutta se on leviämässä myös pienempiin kaupunkeihin ja maaseudulle. Heroininpolton on myös havaittu levinneen uusiin ryhmiin. Niitä ovat esimerkiksi samankaltaisen sosiaalisen taustan omaavat nuoret, ekstaasia, amfetamiineja ja muita huumeita vapaa-aikana käyttävät henkilöt, joihinkin vähemmistöryhmiin kuuluvat henkilöt sekä ikääntyneet, jotka ovat alkoholin ja/tai lääkkeiden ongelmakäyttäjää.'

EMCDDA raportoi, että opiaattiriippuvuuden vuoksi annettava korvaushoito yleistyy nopeasti ja että sitä antavat usein perhelääkärit. Noin 300 000 hengen koko **EU:ssa** arvellaan saavan korvaushoitoa, lähinnä metadonihoidon. Noin 20% kaikista opiaattien ongelmakäyttäjistä ja 30% opiaateista riippuvaisista **EU:ssa** saattaa saada tällaista hoitoa. Useissa jäsenvaltioissa keskustellaan parhaillaan siitä, voitaisiinko heroinia antaa lääkemääräyksellä.

Viime vuosina **EU:ssa** on kirjattu virallisesti 6 000 – 7 000 huumeiden yliannostuksesta johtuvaa kuolemaa vuosittain, ja ne ovat liittyneet enimmäkseen heroinin käyttöön. Monessa **EU**-maassa huumeiden yliannostusten määrä oli huipussaan 1990-luvun alussa. Sen jälkeen moni jäsenvaltio on raportoinut laskevasta suuntauksesta.

Huumeiden ongelmakäytön suuresta merkityksestä huolimatta näiden käyttäjien lukumäärä on suhteellisen pieni verrattuna kannabiksen ja ekstaasin käyttäjiin, joilla huumeidenkäyttö liittyy

tuhannesta 15-54-vuotiaasta). Se on yleisintä **Italiassa** ja **Luxemburgissa** (noin kahdeksan tuhannesta) ja **Yhdistyneessä kuningaskunnassa** (melkein seitsemän tuhannesta).

Kohorttitutkimukset osoittavat, että opiaatteja suonensisäisesti käyttävillä on 20–30-kertainen riski kuolla eri syistä (yliannostus, AIDS, onnettomuudet ym.) verrattuna samanikäisiin henkilöihin, jotka eivät käytä huumeita.

Tarttuvat taudit kuten HIV ja erityisesti hepatiitti B ja C ovat huolestuttavan yleisiä huumeita suonensisäisesti käyttävillä, mutta tartuntamäärä vaihtelee 1 prosentista **Yhdistyneessä kuningaskunnassa** 32 prosenttiin **Espanjassa**. **EMCDDA:n** mukaan *'HIV-epidemia on nyt siirtynyt vakaaseen (endeemiseen) vaiheeseen useimmissa Länsi-Euroopan maissa'*, mikä merkitsee, että uudet tartunnat pitävät lukumäärän vakana kuolemantapauksista huolimatta.

AIDSin esiintyvyyksiluvut ovat yleisesti ottaen edelleen laskussa – todennäköisesti siksi, että suonensisäisesti huumeita käyttäville annettavat uudet yhdistelmähoitot ovat yleistymässä ja viivästyttävät AIDSin puhkeamista. Joissakin maissa, kuten esimerkiksi **Portugalissa**, AIDS ei kuitenkaan ole vähenemässä. Tämä saattaa osoittaa HIV-hoidon saatavuuden puutetta.

Oltuaan suurimmillaan vuonna 1991 takavarikoidut heroiinimäärät ovat vaihdelleet viiden ja kuuden tonnin välillä vuodessa. Vuodesta 1995 lähtien **Yhdistynyt kuningaskunta** on takavarikoinut suurimpia määriä, joiden kokonaismäärä oli melkein puolet koko **EU:n** kokonaismäärästä vuonna 1997. Hinta katukaupassa on vakaa useimmissa maissa, ja puhtauden raportoidaan olevan 10–50 %.

Kokaiinikokeiluja 1–3 prosentilla aikuisista

EU:ssa kokaiinia on kokeillut 1–3 % kaikista aikuisista ja 1–5 % nuorista aikuisista. **Espanjassa** ja **Ranskassa** kokaiinin käyttö on yleisempää kuin amfetamiinien, vaikka useimmissa maissa amfetamiinien käyttö on yleisempää kuin kokaiinin. Kokaiinia on kokeillut myös 1–3 % koululaisista. Useimmissa maissa kokaiinin ilmoitetaan kuitenkin olevan pääasiallinen huume alle 10 prosentilla huumausaineiden vuoksi hoitoon otetuista, vaikka **Luxemburgissa** vastaava luku on 15 % ja **Alankomaissa** 18 %. Heroiinin käyttäjät käyttävät usein kokaiinia toissijaisena huumeena. Akuutit kuolemantapaukset, jotka liittyvät pelkästään kokaiiniin, ovat harvinaisia.

Takavarikoidut kokaiinimäärät olivat suurimmillaan vuonna 1997, 38 tonnia, ja suurimmat takavarikot tehtiin **Espanjassa**. Saatavilla olevat vuotta 1998 koskevat tiedot viittaavat siihen, että takavarikoidun kokaiinin määrä EU:ssa on laskenut, varsinkin **Espanjassa**. Vuotta 1997 edeltäneenä aikana takavarikoiden *lukumäärä* kasvoi tasaisesti. Takavarikoidun kokaiinin keskimääräinen määrä takavarikkoa kohti on EU:ssa paljon suurempi kuin heroiinin ja kasvoi noin 250g:sta vuonna 1985 yli 1 kiloon vuonna 1997. Kokaiinin hinta katukaupassa on suhteellisen vakaa useimmissa asiasta raportoineissa maissa – kun hinta on viime vuosina selvästi laskenut – ja katukaupassa ostetun kokaiinin puhtaus vaihtelee 50 ja 70 prosentin välillä, vaikkakin **Kreikka** raportoi 5–10 prosentin puhtaudesta käyttäjätasolla.

Kannabiksen käyttö laajalle levinnyttä

Kannabiksesta uusi *raportti* kertoo, että joskus elämänsä aikana kannabista käyttäneiden aikuisten määrä vaihtelee 10 prosentista **Suomessa** 20–30 prosenttiin **Tanskassa**, **Espanjassa** ja **Yhdistyneessä kuningaskunnassa**. Nuorten aikuisten osalta luvut ovat korkeammat: 16–17% **Suomessa** ja **Ruotsissa** ja 35–40% **Tanskassa**, **Espanjassa** ja **Yhdistyneessä kuningaskunnassa**.

Viimeaikainen kannabiksen käyttö (viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana) on paljon harvinaisempaa ja vaihtelee 1 prosentista **Ruotsissa** 9 prosenttiin **Yhdistyneessä kuningaskunnassa**.

Kannabiksen käyttö on lisääntynyt useimmissa **EU**-maissa 1990-luvulla. Se näyttää tasaantuneen viime vuosina maissa, joissa esiintyvyyksiluvut ovat keskimääräisestä korkeisiin, mutta on lisääntynyt maissa, joissa esiintyvyys on alhainen.

Koululaisten osalta joskus elämässään kannabista käyttäneiden osuus 15-16-vuotiaista vaihtelee noin 5 prosentista **Portugalissa** ja **Suomessa** 40 prosenttiin **Irlannissa** ja **Yhdistyneessä kuningaskunnassa**. Liuottimet ovat toiseksi yleisimmin käytetty aine tässä ryhmässä – sitä on kokeillut jopa 20% ja **Yhdistyneessä kuningaskunnassa**

Raportin mukaan monessa jäsenvaltiossa näyttää olevan suuntaus pitää kannabiksen käyttöä pikemminkin normaalina tai tavanomaisena kuin poikkeavana.

EMCDDA tuo esiin, että kannabiksen vaikutuksen alaisena ajamisen vaaroista ei ole vielä saavutettu yksimielisyyttä, koska asiaa monimutkaistavat muut päihteet, esimerkiksi alkoholi. *‘Joissakin tutkimuksissa esitettiin, ettei kannabiksesta näytä olevan suurta vaaraa autoilijoille, koska he ajavat itse asiassa varovaisemmin kannabiksen vaikutuksen alaisina.’*

Huumeet ja rikollisuus

Uuden *raportin* mukaan huumeisiin liittyvien pidätysten lukumäärä koko EU:ssa on kasvanut tasaisesti 1980-luvun puolivälistä: kaksinkertaiseksi **Tanskassa, Italiassa, Luxemburgissa ja Ruotsissa** ja yli kuusinkertaiseksi **Belgiassa, Kreikassa, Espanjassa, Portugalissa ja Suomessa**. Kannabis on pääasiallinen niihin liittyvä huumeaine.

Vankien joukossa huumerikoksia tehneiden osuus on maasta riippuen 15–50 %. Vangeista 30–90 prosentin ilmoitetaan käyttävän huumeita. Useimmat vankilat auttavat huumeidenkäyttäjää vankilan sisäisin hoito-ohjelmin tai ulkopuolisten huumeviranomaisten tarjoamien ohjelmien avulla.

Jopa 50 prosentilla tai useammalla **EU:n** vankiloissa olevista on tai on ollut päihdeongelmia. Monet jäsenvaltiot ilmoittavat, että on usein hankalaa saavuttaa edistystä huumeidenkäyttäjien asianmukaisessa hoidossa, koska vankilat ovat liian täynnä. Kuitenkin *‘hoidon suosiminen rangaistuksen sijaan kuuluu huumeainepolitiikan yleisiin periaatteisiin yhä useammassa maissa.’*

Huumeet ja tanssikulttuuri

Synteettisistä huumeista kuten ekstaasista seurantakeskus toteaa, että niiden ilmoitetaan olevan lähinnä laittomissa laboratorioissa tuotettuja **Alankomaissa, Puolassa, Espanjassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa**, ja valmistukseen ja jakeluun liittyy järjestäytyneitä rikollisuutta.

EMCDDA toteaa, että ekstaasin käyttöä koskevien varovaisten arvioiden mukaan **Yhdistyneessä kuningaskunnassa** käytettiin 1990-luvun puolivälissä tanssipaikeilla joka viikonloppu yli miljoona annosta.

Viimeaikaiset ilmoitukset monesta jäsenvaltiosta viittaavat siihen, että ekstaasin käyttö on tasoittunut tai vähentynyt ja että ekstaasin myyjiin aineisiin on jonkin verran petytty. Musiikkilehtien artikkeleissa valitetaan, että *tanssipaikeilla on ekstaasin lisäksi muitakin huumeita. Niissä arvostellaan myös amfetamiinin tyyppisten huumeiden käytöstä aiheutuvia fyysisiä oireita, kuten “roikkuvia kieliä, punoittavia kasvoja ja irvistyksiä”.*

Raportin mukaan viime vuosina sekä tanssihuumeet että tanssimusiikki ovat ilmaantuneet tavanomaisiin yökerhoihin ja että alkoholin käyttö on nousussa. *‘Tuottoisat musiikki- ja tanssimarkkinat näyttävät saaneen alkoholinvalmistajat sponsoroimaan, mainostamaan ja edistämään sellaisten alkoholituotteiden myyntiä, jotka on tarkoitettu erityisesti tanssipäihde- tai ekstaasimarkkinoille. Myyntistrategioissa käytetään usein huumeisiin viittaavaa aineistoa.’*

Raportissa todetaan, että amfetamiinin käyttö lisääntyy edelleen, mikä vahvistaa viime vuoden raporttiin kirjatut lisäykset, mutta uudemmassa raportissa korostetaan myös kokaiinin käytön lisääntymistä vapaa-aikana ja virkistystapahtumien yhteydessä.

‘(Synteettiset) huumeet kuuluvat yhä useamman käyttäjän arkeen tai vapaa-aikaan. Terveystietojen ehkäisemiseksi on jaettava tietoa liikakäytön ja väärin käytettyjen tablettien vaaroista.’

Jotkin maat kuten **Alankomaat** katsovat, että ekstaasin myyjien tablettien maksuton testaus nimettömänä – ja samanaikainen valistus ja paikalla tapahtuva neuvonta – olisi hyvä ehkäisevä lähestymistapa.

Painopisteen siirtyminen pois rankaisevista vastatoimista

Toimintalinioista EMCDDA toteaa, että *‘tasapainon saavuttaminen kvsynnän ja tarionnan*

rankaisevista vastatoimista ehkäisevään toimintaan ja hoitoon sekä korostaa tarvetta vähentää huumeiden käytön aiheuttamia riskejä.

Yhteys käyttäjien ja huumeikauppiaiden välillä on laajentunut Euroopassa uusien strategioiden myötä, jotka keskittyvät sellaisiin kysymyksiin kuin ehkäisy, huumeidenkäyttäjien auttaminen ja hoito (vaikka he olisivat rikoksista tuomittuja) ja huumeikauppiaiden rankaiseminen (vaikka he olisivat käyttäjiäkin). Huumeiden käytöstä ei yleensä ottaen aseteta syytteeseen useimmissa EU-maissa. Mutta keskustelua käydään edelleen siitä, miten olisi toimittava sellaisten käyttäjien suhteen, joilla on hallussaan pieniä huumemääriä henkilökohtaiseen käyttöön tai jotka suorittavat pikkurikoksia riippuvuutensa tähden.

Seurantakeskuksen mukaan *'joitakin henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettujen huumeiden kulutukseen ja hallussapitoon liittyviä käyttäytymismuotoja aletaan vähitellen laillistaa'* Useimmat jäsenvaltiot eivät ole halukkaista äärimmäisiin toimenpiteisiin, kuten täydellinen laillistaminen tai harkitsematon rankaisu, vaan kieltävät edelleen huumeiden käytön, mutta muuttavat siihen sovellettavia rangaistuksia ja toimenpiteitä. Raportissa todetaan: *'Suuntauksena on, että syytteiden ja vankeusrangaistusten painottaminen vähenee monissa jäsenvaltioissa. Pidätysten määrä ja vankien huumeidenkäytön indikaattorit kuitenkin osoittavat, että teorian ja käytännön välillä on ristiriitoja joillakin rikosoikeusjärjestelmän osa-alueilla.'*

Huomautus toimittajille

- **Vuosiraportti** julkistetaan **maanantaina 22. marraskuuta klo 12:00**, paikka: *Presse- und Informationsamt der Bundesregierung, Berliini*, ja se on saatavilla **EMCDDA:n** web-sivustolta (<http://www.emcdda.org>) kaikilla 11 EU-kielillä klo **12:00** lähtien samana päivänä. Laajennettu englanninkielinen versio *Raportista* tulee myös olemaan ladattavissa sivustolta. Kaksi **EMCDDA:n** lehdistötiedotetta **Vuosiraportista** on saatavissa web-sivustolta kaikilla EU-kielillä.
- **Vuosiraportin** julkistamistilaisuudessa ovat läsnä Saksan liittohallituksen huumekoordinaattori Christa Nickels ja EMCDDA:n johtaja Georges Estievenart.
- **Vuosiraportti** on toimittajien saatavilla **komission lehdistöpalvelun päivittäisessä tiedotustilaisuudessa Brysselissä maanantaina 22. marraskuuta klo 12:00**.
- **EMCDDA:ssa** on **maanantaina 22. marraskuuta avoinna tiedotuspalvelu**, joka vastaa toimittajien puheluihin. **EMCDDA:n kansalliset seurantakeskukset** kussakin 15 jäsenvaltiossa vastaavat myös kyselyihin. Niiden yhteystiedot ovat osoitteessa http://www.emcdda.org/html/focal_points/html

• Yhteyshenkilö: Kathy Robertson, tiedottaja, Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus• Puh.: ++ 351 21 811 3000 • Fax: ++ 351 21 813 1711 • Sähköposti: Kathryn.Robertson@emcdda.org• EMCDDA, Rua da Cruz de Santa Apólonia 23–25, PT-1149-045 Lisbon, Portugal• Tietoja meistä saat myös web-sivustolta http://www.emcdda.org